

Αθήνα, 21.11.2019

Τοποθέτηση και παρουσίαση θέσεων του ΟΠΕΜΕΔ στην αρμόδια Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής των Ελλήνων – Σ/Ν Υπουργείου Δικαιοσύνης για τη Διαμεσολάβηση

i. Γενικά

Εκ μέρους του Προέδρου μας κ. Κωνσταντίνου Μενουδάκου επίτιμου Προέδρου του ΣΤΕ και εκ μέρους της Διοικούσας Επιτροπής του ΟΠΕΜΕΔ, οργανισμό τον οποίο έχουν ιδρύσει όλοι οι κοινωνικοί εταίροι, αλλά και οι σπουδαιότεροι θεσμικοί φορείς της κοινωνίας και της οικονομίας, προκειμένου να συμβάλλουν από κοινού στην προώθηση των εναλλακτικών μορφών επίλυσης των διαφορών και ειδικά της διαμεσολάβησης, επιτρέψτε μου να επισημάνω ορισμένες γενικές αλλά κρίσιμες παραδοχές:

Η διαμεσολάβηση αποτελεί την «κορωνίδα» των εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης διαφορών. Σε διεθνές επίπεδο, είναι μία διαδικασία αποδεκτή, ως αποτελεσματική, ταχεία και ποιοτική. Μια διαδικασία που αποσκοπεί στη βιώσιμη και αμοιβαία επωφελή επίλυση ιδιωτικών διαφορών. Και εν τέλει καταλήγει στην καλλιέργεια μιας νέας νοοτροπίας διαλόγου, συνδιαλλαγής και συνεννόησης. Στην καλλιέργεια ενός νέου κοινωνικού προτύπου. Δεν υποκαθιστά τη Δικαιοσύνη, δεν την ακυρώνει ούτε τη ματαιώνει. Τη συμπληρώνει και τη βελτιώνει, απαλύνοντας μεταξύ άλλων και τον υπερβολικό φόρτο των δικαστηρίων.

Για τον λόγο αυτό, διαφωνούμε απόλυτα με όσα ψελίζονται περί «ιδιωτικοποίησης της Δικαιοσύνης», ειδικά όταν προέρχονται από θεσμικά χείλη. Δεν είναι δυνατόν, στην Ελλάδα και στην Ευρώπη του 2019, να αρθρώνεται ένας τόσο αντιδραστικός –αλλά και αβάσιμος- λόγος εις βάρος ενός θεσμού που, πολύ απλά, δεν έχει σχεδιαστεί ως θεσμός δικαστικός ή δικαιοδοτικός. Δεν είναι δικαστική ή δικονομική διαδικασία η διαμεσολάβηση. Είναι ένας θεσμός κοινωνικός, αφορά σε κάθε πολίτη και όχι απλώς δεν του αποστερεί την πρόσβαση στη Δικαιοσύνη, αλλά αντιθέτως του διασφαλίζει την πρόσβαση στη Δικαιοσύνη με καλύτερους ποιοτικά όρους και τον εξοπλίζει με μία θεσμική δυνατότητα να πετύχει επίλυση της διαφοράς του με συναίνεση και κοινά αποδεκτή συμφωνία, που θα προσαρμόζεται απόλυτα στις ανάγκες του και τα συμφέροντά του.

ii. Επί του σχεδίου νόμου:

Αυτοτέλεια νομοθετήματος

Κατ' αρχήν καλωσορίζουμε την επιστροφή του θεσμού της διαμεσολάβησης σε περιβάλλον αυτοτελούς ρύθμισης, όπως είχαμε προτείνει κι εμείς. Στοιχείο που είχε χαθεί μετά την αντικατάσταση από την προηγούμενη κυβέρνηση του ν. 3898/1010 με το Κεφάλαιο Β' ενός μνημονιακού νόμου, του ν. 4512/2018.

Θεωρούμε ότι είναι ορθό και αναγκαίο -για τη διαφύλαξη του κύρους του θεσμού αλλά και για συστηματικούς λόγους- η διαμεσολάβηση να έχει τον δικό της νόμο, με αρχή μέση και τέλος και φυσικά με μία ενιαία φιλοσοφία. Όπως συμβαίνει και σε άλλες έννομες τάξεις (βλ. λ.χ. τον γερμανικό νόμο 2012, το Mediation Act 2017 στην Ιρλανδία κ.α.).

Υποχρεωτική αρχική συνεδρία - Ορισμός διαμεσολαβητή

Χαιρόμαστε ιδιαίτερα βεβαίως που εισακούστηκαν οι προτάσεις μας για το νέο περιεχόμενο και την αποστολή του υποχρεωτικού σταδίου, που είναι όχι πλέον η απόπειρα επίλυσης της όποιας διαφοράς, αλλά η αρχική πρώτη συνεδρία ενημέρωσης των μερών για τη διαδικασία και τα οφέλη της. Επίσης έγιναν δεκτές οι παρατηρήσεις μας -στο πλαίσιο της διαβούλευσης- για την εισαγωγή συστήματος κυκλικής ανάθεσης (rotation) των υποθέσεων στους διαμεσολαβητές από την κεντρική επιτροπή διαμεσολάβησης, με σκοπό τη διασφάλιση της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας της διαδικασίας, καθώς και για την εισαγωγή πρόβλεψης για την τοπική αρμοδιότητα των διαμεσολαβητών, σύμφωνα με τον ΚΠολΔ.

Δικηγόροι και διαμεσολάβηση

Είναι ευδιάκριτος και διεθνώς επαληθεύσιμος ο κρίσιμος ρόλος των δικηγόρων - παραστατών των μερών για την επιτυχή εφαρμογή της διαμεσολάβησης -τόσο σε αμιγώς εθελοντική βάση όσο και, ιδίως, στην περίπτωση των υποχρεωτικών μορφών υπαγωγής σε απόπειρα επίλυσης διά της διαμεσολάβησης. Ο νομικός παραστάτης εξασφαλίζει την ενημέρωση του εντολέα του για τη λειτουργία και τα οφέλη του θεσμού και εγγυάται την ουσιαστική συμμετοχή του στη διαδικασία. Γι' αυτό συμφωνούμε στη διατήρηση της υποχρεωτικής παράστασης των δικηγόρων σε κάθε στάδιο της διαδικασίας.

Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολάβησης

- Στο άρθρο 10, για τη βελτίωση της λειτουργίας της Κεντρικής Επιτροπής Διαμεσολάβησης, είναι αναγκαία η στελέχωση αυτής με μέλη που έχουν όσο το δυνατό στενότερη σχέση με τον θεσμό και τη μεγαλύτερη δυνατή σχετική τεχνογνωσία. Είναι δε αναγκαίο όλα τα μέλη αυτής να είναι διαπιστευμένοι διαμεσολαβητές.

Στο πλαίσιο αυτό, η παρουσία των δικαστικών λειτουργών παρίσταται ως ασύμβατη με τη φύση της διαμεσολάβησης ως εξωδικαστικού μηχανισμού ενώ αντιθέτως ειδικά στην επιτροπή εξετάσεων θα μπορούσε να προβλεφθεί ότι προεδρεύει δικαστής. Προτείνεται, επίσης, η αύξηση των εκπροσώπων των δικηγορικών συλλόγων καθώς και η αύξηση των εκπροσώπων των επαγγελματικών φορέων.

Ενώσεις προσώπων διαμεσολαβητών

Είναι αλήθεια όμως ότι δεν κατανοούμε την ανάγκη θεσμοθέτησης των ενώσεων προσώπων διαμεσολαβητών, στο άρθρο 20. Δεν νομίζουμε ότι είναι αναγκαία η αναγνώριση ειδικού τύπου εταιρειών διαμεσολαβητών, με δεδομένες τις συνθήκες της ελληνικής αγοράς.

Φορείς κατάρτισης διαμεσολαβητών

- Η διατύπωση της περ. Γ της παρ. 1 του άρθρου 22, φαίνεται προβληματική. Η εισαγωγή πρόβλεψης για «φυσικό ή νομικό πρόσωπο» που θα μπορεί να λειτουργεί ως φορέας κατάρτισης διαμεσολαβητών χωρίς καμία άλλη προϋπόθεση είναι ατελής και μπορεί να δημιουργήσει σοβαρά πρακτικά προβλήματα.

Φαίνεται, ως εκ τούτου, σκόπιμη η διατήρηση της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας ως τυπικής νομικής μορφής του φορέα κατάρτισης διαμεσολαβητών. Σε κάθε δε περίπτωση, είναι αναγκαίο στην ως άνω διάταξη να προβλεφθεί ρητώς η δυνατότητα σύστασης ανάλογου φορέα και από έναν ή περισσότερους κοινωνικούς εταίρους, καθώς και από ένα ή περισσότερα επιμελητήρια, κατά την έννοια της οικείας επιμελητηριακής νομοθεσίας.

Η διαφύλαξη του κύρους του θεσμού και της αποτελεσματικής του εφαρμογής προϋποθέτει ρύθμιση, εποπτεία και εισαγωγή αυστηρών αντικειμενικών κριτηρίων για την απόκτηση άδειας νόμιμης λειτουργίας φορέα κατάρτισης διαμεσολαβητών.

Εξ άλλου, κατά τη γνώμη μας, έχει πλέον ωριμάσει ο χρόνος για την υιοθέτηση της δυνατότητας δεσμευτικής παραπομπής μίας υπόθεσης στη διαμεσολάβηση με πράξη του αρμοδίου δικαστή ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η σχετική υπόθεση. Για τον σκοπό αυτό προτείνουμε την τροποποίηση του άρθρου 214Γ ΚΠολΔ, προς την ανωτέρω κατεύθυνση, με στόχο την ενίσχυση της πρακτικής αξιοποίησης της διαμεσολάβησης και την παράλληλη αποσυμφόρηση των δικαστηρίων από ευχερώς συμβιβάσιμες υποθέσεις.

iii. Ανάγκη για επικοινωνιακή προβολή

Τέλος, επισημαίνουμε την ανάγκη για εντονότερη προβολή και προώθηση της διαμεσολάβησης από την Πολιτεία. Πρέπει να σχεδιασθεί και να υλοποιηθεί μια ολοκληρωμένη επικοινωνιακή καμπάνια ώστε οι πολίτες να γνωρίσουν τον θεσμό και τα πλεονεκτήματα που αυτός μπορεί να έχει προς όφελός τους. Είναι κρίσιμο να γίνει αντιληπτή η σημασία της διαμεσολάβησης στους δικηγόρους, στη νομική κοινότητα και ευρύτερα στην Κοινωνία. Μόνο έτσι θα επιτύχει.

Στο πλαίσιο αυτό, θεωρούμε κρίσιμη τη συνεργασία της Πολιτείας με την Κοινωνία των Πολιτών και τους θεσμικούς φορείς: κοινωνικούς εταίρους, επιμελητήρια, επιστημονικούς φορείς, τους εταίρους του ΟΠΕΜΕΔ.

Νικόλας Κανελλόπουλος

Γενικός Γραμματέας ΟΠΕΜΕΔ